

Christine Lagarde

Grote schoenen

door Niek Kok

Elk individu is een kruispunt van netwerken van individuen: ieder individu verbindt en verenigt op unieke wijze personen en zaken die op het eerste gezicht misschien weinig met elkaar te maken hebben. Dat maakt biografieën ook vaak zo lezenswaardig: je komt in zulke teksten dezelfde mens tegen in verschillende contexten, fases en domeinen van het leven. Soms verrast het in welke netwerken één individu zich bevond – met wie hij of zij correspondeerde.

In dit nummer van *Liberaal Reflecties* staan we stil bij de biografieën van een groot aantal liberale vrouwen in de Nederlandse politiek. Een niet toevallig gekozen thema: sinds 1919

kent Nederland het algemeen kiesrecht voor mannen en vrouwen. Minister van Staat Sybilla Dekker leidt de artikelenserie in, waaraan Jantine Oldersma, Sylvia Bakker, Carla van Balen en Harm Kaal een bijdrage leveren.

De auteurs gaan vooral in op vrouwen die een rol speelden in de Nederlandse politiek: het zijn veelal liberale, vrouwelijke parlementariërs. Ze speelden vooral een rol op het nationale politieke niveau. Maar hoe doen liberale vrouwen het in de wereldpolitieke arena? Na de eerste West-Europese vrouwelijke premier, Margaret Thatcher, volgde er weliswaar een hele reeks vrouwelijke premiers – maar

er staan nauwelijks liberale vrouwen op de lijstjes. De vrouwen die momenteel topfuncties bekleden op het wereldtoneel zijn niet evident van liberale huize. De Christendemocraat Angela Merkel wordt al jaren achtereenvolgens door Forbes gekozen als de machtigste vrouw op de wereld. In 2018 werd Theresa May als de tweede machtigste vrouw beoordeeld (hoewel recente ontwikkelingen veel afdingen aan dat beeld: May lijkt niet zonder meer *in charge*). Merkel is geen liberaal en May is politiek-ideologisch gezien een wat sfinxachtig figuur in een zo niet nog sfinxachtiger politiek landschap.

Toen Forbes' derde machtigste vrouw eens werd gevraagd waar haar filosofische affiniteit lag, zei ze: 'with Adam Smith – that is, liberal' (Johnson 2011). Het was Christine Lagarde die deze uitspraak deed, de huidige directeur van het Internationaal Monetair Fonds (IMF).¹ Lagarde bekleedde verschillende ministersposten in Franse kabinetten voordat ze in 2011 het IMF ging leiden. Ze was tot de opheffing van die partij in 2015 lid van de Union pour un Mouvement Populaire (UMP), een rechtse, conservatieve partij. Volgens sommigen is Lagarde een gevaarlijke onderhandelingspartner. Zo zou ze de druk tijdens onderhandelingen opvoeren door het aansluitende diner net zo lang uit te stellen totdat er consensus is bereikt of geregeld sjaals dragen en instrueren om de onderhandelingsruimte flink te koelen.

Lagarde hint er vaker op dat ze zich thuis voelt in klassiek-liberaal gedachtengoed. 'I have strong principles and beliefs, about

the strength of the individual and the sort of old-fashioned, 18th-century economic liberalism. I am a very strong believer in free access for all, provided that they put the effort in,' zo zei ze in 2014 tegen de *Irish Times*. Ze verwijst dan ook te pas en te onpas naar Adam Smith, zowel naar zijn economische theorie in *The Wealth of Nations* als naar zijn moraalfilosofie in *The Theory of Moral Sentiments*. Is Lagarde dan de kampioene van het klassiek-liberalisme op het wereldtoneel? Het valt te betwisten in hoeverre Smith's gedachtengoed van invloed is op de huidige IMF-koers. In 2014 speepte ze nog over de huidige wereldpolitiek: 'to me it looks more and more as if Adam Smith's model is being turned upside down. Given the high degree of interconnectedness in the modern global economy, many of the challenges we face represent a collective threat, and call for a collective response. Rather than collective good arising out of self-interested action, it is only by acting collectively that an individual country's self-interest can be achieved' (Lagarde 2014). Daarmee vertolkt ze een wellicht weinig liberale omkering van één van Smith's belangrijkste ideeën.

Zoals gezegd verrast het soms welke individuen en thema's met elkaar kunnen worden geassocieerd aan de hand van een biografische schets. In 2017 correspondeerde Lagarde nog met één van haar voorgangers, de onlangs overleden VVD-voorman Johannes Witteveen. Witteveen poogde, in de geest van zijn eigen inspirator, de (ook liberale) econoom John Maynard Keynes,

te bereiken dat het IMF erop aan zou sturen dat de eurolanden meer zouden investeren. 'Ik kreeg van Lagarde een grote stapel consultatiestukken die het IMF met de Europese Commissie heeft uitgewisseld. Daarin komt het IMF tot precies dezelfde conclusie als ik,' vertelde de toen 96-jarige Witteveen tegen het AD. Zo droeg de oprichter van de TeldersStichting nog op hoge leeftijd bij aan het ideeëndebat.

Lagarde heeft grote schoenen te vullen. Maar dat heeft niets te maken met het feit dat ze een vrouw is.

H.N. Kok MSc is wetenschappelijk medewerker bij de TeldersStichting en eindredacteur van Liberale Reflecties.

Literatuurlijst

- D. Johnson, 'Christine Lagarde: Changing of the Guard', *Vogue*, 22 augustus 2011, URL: <https://www.vogue.com/article/christine-lagarde-changing-of-the-guard>, geraadpleegd op 18 april 2019.

- Kok, L., Hoedeman, J., 'Staatschuld hoeft helemaal niet te worden afgelost', 2017, URL: <https://www.ad.nl/politiek/staatschuld-hoeft-helemaal-niet-te-worden-afgelost~a6d5c7b7/>, geraadpleegd op 30 april 2019.

- C. Lagarde, *Economic Diplomacy and the Need for a New Multilateralism* by Christine Lagarde, Managing Director, International Monetary Fund, 2014, URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2015/09/28/04/53/sp102914>, geraadpleegd op 18 april 2019.

- P. Wilson, 'Christine Lagarde: ready to take on Europe', *Irish times*, 15 februari 2014, URL: <https://www.irishtimes.com/life-and-style/people/christine-lagarde-ready-to-take-on-europe-1.1690423>, geraadpleegd op 18 april 2019.

1. Op de lijst van meest machtige personen rankt Forbes Angela Merker, Theresa May en Christine Lagarde op respectievelijk de vierde, veertiende en tweeëntwintigste plaats. Ze zijn de enige drie vrouwen in de top vijftig van de lijst.

